

POSTANOWIENIE

Dnia 21 listopada 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Grzegorzcyk

w sprawie z wniosku J.Z.
przy uczestnictwie I.Z. i M.Z.
o stwierdzenie nabycia spadku,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 21 listopada 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy
od postanowienia Sądu Okręgowego w P.
z dnia 14 grudnia 2018 r., sygn. akt XV Ca (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki I.Z. kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt 00/100) złotych tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją

w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wnioskodawca J.Z. wskazał, z powołaniem się na art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., że w okolicznościach sprawy zachodzi potrzeba wyjaśnienia kwestii dopuszczalności inicjatywy dowodowej sądu na podstawie art. 232 zdanie drugie k.p.c. w toku postępowania między podmiotami gospodarczymi, reprezentowanymi przez kwalifikowanych pełnomocników oraz - „(...) w przypadku stosowania przez Sąd inicjatywy dowodowej - konieczności uzasadnienia i potrzeby powołania i przeprowadzenia przez Sąd dowodu z urzędu.”. Podniósł również, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Odnosząc się do tak sformułowanego wniosku, należało stwierdzić, że przepis art. 398⁹ § 1 k.p.c. nie wymienia wśród przyczyn kasacyjnych potrzeby rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy określonej „kwestii”, lecz - jak już sygnalizowano - wymaga wykazania, iż w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne lub potrzeba wykładni przepisów prawnych. Konieczne jest w tej mierze przeprowadzenie wyводу prawnego odpowiadającego określonym wymaganiom, wielokrotnie precyzowanym w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Do wymagań tych należy m.in. to, by rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego lub potrzeba wykładni przepisów prawnych były niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy, samo zaś zagadnienie lub postulowana wykładnia - nawiązywały do okoliczności faktycznych, w których zapadło zaskarżone skargą kasacyjną orzeczenie (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 20 listopada 2015 r., III CSK 269/15, niepubl., z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, niepubl., z dnia 24 maja 2018 r., III CSK 30/18, niepubl., i z dnia 7 grudnia 2018 r., II CSK 255/18, niepubl.).

Problem powołany przez skarżącego nie czynił zadość temu wymaganiu, ponieważ odnosił się do postępowania między przedsiębiorcami, tymczasem

zaskarżone orzeczenie zostało wydane w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku, którego uczestnikami były osoby fizyczne, a ewentualne prowadzenie przez nie działalności gospodarczej nie miało w świetle materiału sprawy wpływu na czynności procesowe sądu.

Ponadto, jak wynikało z motywów skargi, u podstaw sformułowanego problemu legło założenie, że przyczyną stwierdzenia niezdolności testowania po stronie M.Z. było przyjmowanie leków psychotropowych, m.in. leku Xanax, podczas gdy z wiążących Sąd Najwyższy ustaleń faktycznych Sądu Okręgowego (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) nie wynikało, by spadkodawczyni zażywała lek Xanax. Lek ten, jak ustaliły Sądy *meriti*, zażywał uczestnik M.Z., a ponadto podstawą przyjęcia, że testament został sporządzony w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli (art. 945 § 1 pkt 1 k.c.) nie było zażywanie przez spadkodawczynię określonych leków, lecz potwierdzony przez biegłych zespół psychoorganiczny-otępienny i związane z nim zaburzenia sfery intelektualnej o wtórnym charakterze. W skardze kasacyjnej nie sformułowano żadnych zarzutów, które mogłyby podważyć ustalenia oparte na opiniach biegłych.

W związku z tym, jedynie na marginesie należało zauważyć, że warunki korzystania przez sąd z możliwości dopuszczenia dowodu niewskazanego przez strony (art. 232 zdanie drugie k.p.c.) były wielokrotnie przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego. Warunki te wymagają jednak oceny w świetle okoliczności konkretnej sprawy, w tym jej przedmiotu, charakteru dowodu, który miałby zostać dopuszczony z urzędu, zachowania stron w toku postępowania i potencjalnego wpływu dowodu na jego wynik. Ogólnie ujęty problem powinnośc korzystania przez sąd z inicjatywy dowodowej, z racji każdorazowego sytuacyjnego uwarunkowania, nie może tym samym stanowić przedmiotu zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., a ewentualne orzeczenia sądów odmiennie oceniające zastosowanie art. 232 zdanie drugie k.p.c. w kontekście indywidualnych spraw nie mogą stanowić podstawy stwierdzenia rozbieżności w orzecznictwie w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. O rozbieżnościach takich można bowiem mówić tylko wtedy, gdy chodzi o odmienną wykładnię przepisu prawa, nie zaś odmienny efekt jego zastosowania, będący skutkiem odniesienia przepisu do ustaleń faktycznych i charakteru konkretnej sprawy (por. postanowienie Sądu

Najwyższego z dnia 17 czerwca 2015 r., III CSK 59/15, OSNC 2016, nr 2, poz. 29). Dotyczy to zwłaszcza postępowania nieprocesowego, zważywszy na głęboko zróżnicowany, także w aspekcie natężenia interesu publicznego, charakter spraw objętym tym trybem postępowania.

Skarżący nie wykazał również, by skarga kasacyjna była oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., co zakłada ewidentną i widoczną już na pierwszy rzut oka wadliwość zaskarżonego rozstrzygnięcia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52 i z dnia 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156). Wywody wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie dawały podstaw do uznania, by zaskarżone postanowienie było dotknięte tego rodzaju wadami.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 w związku z art. 13 § 2 oraz art. 520 § 3 w związku z art. 398²¹, art. 391 § 1 i art. 13 § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

as]

jw